

Irakin tilanne kesäkuussa 2020

Pääministerinä toimineen Adil Abd al-Mahdin erottua joulukuussa 2019¹ Irakissa seurasi kuukausien poliittinen sekasorto kunnes toukokuussa 2020 pääministerinä aloitti Mustafa al-Kadhimi. Uuden hallituksen haasteena on jo ennestään heikko talous, jota heikentää entisestään koronapandemia ja öljyn hinnanlasku. Talousongelmat horjuttavat hallinnon kykyä estää ISISin voimistumista. Hallituksen muodostaminen itsessään on kuitenkin merkittävä edistysaskel Irakissa.²

Hashd al-Shaabin³ alaisten shiia militioiden asema ja keskinäiset valtasuhteet ovat muutostilassa.⁴ Merkittäviä militioita on siirretty Hashd al-Shaabista pääministerin toimiston alaisuuteen. Tämä on horjuttanut Iran-mielisten militioiden vaikutusvaltaa Irakissa.⁵

ISISin jäänteet ovat jatkaneet asymmetrisiä iskujaan siviiliväestöä ja turvallisuusjoukkoja vastaan etenkin Diyalan, Nineven, Salah al-Dinin, Anbarin, Kirkukin ja Bagdadin lääneissä.⁶ ISISin iskut ovat alkaneet lisääntyä aivan viime aikoina ja sen soluja on aktivoitunut kaupunkien lähialueilla.⁷ Kansainvälinen ISISin vastainen koalitio on keväällä 2020 vetäytynyt aiempaa harvempiin tukikohtiin. Turkki on jatkanut sotilaallisia operaatioitaan (Turkin kurdien) Kurdistanin työväenpuolue PKK:ta vastaan Irakin pohjoisimmissa osissa.⁸ Turvallisuusvälikohtaukset ja niihin liittyvät siviiliuhrit ovat kokonaisuutena pääsääntöisesti vähentyneet vuosina 2019 ja 2020 verrattuna vuoteen 2018.⁹ YK:n turvallisuusneuvoston uusimman raportin mukaan 1.2.–19.4.2020 välisenä aikana 36 siviiliä sai surmansa ja 54 siviiliä haavoittui turvallisuusvälikohtauksissa.¹⁰

Maan sisäisesti siirtymään joutuneina olevia oli huhtikuun 2020 lopussa n. 1,39 miljoonaa.¹¹ Vuoden 2019 aikana heidän määränsä väheni noin 388 000 henkilöllä. Kokonaismäärän vähentymisestä huolimatta n. 104 000 henkilöä joutui siirtymään maan sisäisesti vuoden 2019 aikana. Heistä n. 8 900 oli epäonnistuneen kotialueelle paluuyrityksen jälkeen uudelleen paenneita ja n.15 800 ensimmäistä kertaa paenneita. Ensimmäiset pakenemiset tapahtuivat pääasiassa heikentyneen turvallisuustilanteen sekä palvelujen ja toimeentulomahdollisuuksien puuttumisen vuoksi.¹² 60 % kaikista maan sisäisesti siirtymään joutuneista on kotoisin Nineven läänistä. Valtaosa maan sisäisesti siirtymään joutuneista oleskelee Nineven, Dohukin ja Erbilin lääneissä.¹³

¹ United Nations Security Council 21.2.2020, s. 1–3; United Nations Security Council 6.5.2020, s. 1–2.

² Stratfor / Hawthorne, Emily 15.5.2020.

³ Popular Mobilization Units, PMU, Popular Mobilization Forces, PMF.

⁴ The Washington Institute for Near East Policy / Knights, Michael & Malik, Hamdi & al-Tamimi, Aymenn Jawad 3/2020, s. vii–viii.

⁵ Al-Monitor / Malik, Hamdi 30.4.2020.

⁶ Lähteessä mainitaan lisäksi Erbilin lääni. Käytännöllisesti katsoen sillä tarkoitetaan Makhmurin piirikuntaa jonka hallinta Nineven ja Erbilin läänien välillä on kiistanalainen. United Nations Security Council 6.5.2020, s. 4–6.

⁷ Center for Global Policy / Al-Hashimi, Husham 5.5.2020; Wing, Joel 6.1.2020.

⁸ United Nations Security Council 6.5.2020, s. 4–6.

⁹ United Nations Security Council 22.11.2019, s. 10; Wing, Joel 1.6.2020.

¹⁰ United Nations Security Council 6.5.2020, s. 10.

¹¹ IOM 30.4.2020, s. 1.

¹² IOM 31.12.2019, s. 3.

¹³ IOM 30.4.2020, s. 1.

Kotialueilleen on huhtikuun 2020 loppuun mennessä palannut n. 4,7 miljoonaa henkilöä.¹⁴ Paluita tapahtui etenkin vuonna 2017 ja vuoden 2018 alussa. Sen jälkeen paluut ovat hidastuneet.¹⁵

Humanitaariset ongelmat ovat pitkittyneet. Noin 6,13 miljoonalla henkilöllä on ns. humanitaarinen profiili. Tähän ryhmään kuuluu etenkin maan sisäisesti siirtymään joutuneita, pakolaisia sekä ulkomailta tai maan sisällä kotialueelleen palanneita. Heistä noin 4,10 miljoonaa on humanitaarisen avun tarpeessa.¹⁶

Lokakuun alussa 2019 alkaneet joukkomielenosoitukset Bagdadissa ja maan keski- ja eteläosissa sijaitsevilla lääneillä on keskeytetty lähes täysin koronapandemian vuoksi.¹⁷ Mielenosoittajat ovat vaatineet poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia uudistuksia. Turvallisuusjoukot ovat vastanneet mielenosoituksiin voimatoimin. 1.10.2019–26.1.2020 välisenä aikana vähintään 467 sai surmansa ja vähintään 9 131 haavoittui mielenosoitusten yhteydessä.¹⁸ YK:n avustusjärjestö UNAMI on vahvistanut 490 mielenosoittajan saaneen surmansa ja 7 783 haavoittuneen lokakuun 2019 alun jälkeen. Luvut eivät sisällä niitä jotka ovat kärsineet kyynelkaasusta, kadonneet, surmattu mielenosoituspaikkojen ulkopuolella tai niitä, joita on vahingoitettu sieppauksen tai pidätyksen aikana.¹⁹

Lähteet

Al-Monitor / Malik, Hamdi 30.4.2020. *Pro-Sistani 'popular mobilization units' break with pro-Iran militias in Iraq.* <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/04/iraq-iran-pmu-sistani.html> (käyty 4.6.2020).

Center for Global Policy/Al-Hashimi, Husham 5.5.2020. *ISIS in Iraq: From Abandoned Villages to the Cities* <https://cgpolicy.org/articles/isis-in-iraq-from-abandoned-villages-to-the-cities/> (käyty 4.6.2020).

IOM (International Organization for Migration),

30.4.2020. *Displacement Tracking Matrix, Master List Report 115.* http://iraqdtm.iom.int/images/MasterList/20205201237108_DTM_115_Report_March_April_2020.pdf (käyty 4.6.2020).

31.12.2019. *Displacement Tracking Matrix, Master List Report 113.* http://iraqdtm.iom.int/images/MasterList/2020312523748_DTM_113_Report_November_December2019.pdf (käyty 4.6.2020).

OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), 11/2019. *Iraq – Humanitarian Needs Overview 2020.* https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/iraq_hno_2020.pdf (käyty 4.6.2020).

Stratfor / Hawthorne, Emily 15.5.2020. *A Monumental Task Awaits Iraq's New Government* <https://worldview.stratfor.com/article/monumental-task-awaits-iraq-s-new-government> (käyty 4.6.2020).

Wing, Joel,

---

¹⁴ IOM 30.4.2020, s. 1.

¹⁵ Kumulatiiviset luvut: helmikuu 2017: 1,5 milj. palannutta; helmikuu 2018: 3,5 milj.; helmikuu 2019 4,2 milj.; helmikuu 2020 4,7 milj. Lähde: IOM 30.4.2020, s. 1.

¹⁶ OCHA 11/2019, s. 5, 28, 68.

¹⁷ United Nations Security Council 21.2.2020, s. 1–4; United Nations Security Council 6.5.2020, s. 3.

¹⁸ United Nations Security Council 21.2.2020, s. 1–4, 10.

¹⁹ UNAMI 23.5.2020, s. 2.

6.1.2020. *Islamic States Makes Its Return In December 2019*

<http://musingsoniraq.blogspot.com/2020/01/islamic-state-makes-its-return-in.html>

(käyty 4.6.2020).

1.6.2020. *Security in Iraq, May 22–28, 2020*

<http://musingsoniraq.blogspot.com/2020/06/security-in-iraq-may-22-28-2020.html>

(käyty 4.6.2020).

UNAMI (United Nations Assistance Mission for Iraq) 23.5.2020. *Human Rights Special Report. Demonstrations in Iraq – 3rd update*

https://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=164&Itemid=650&lang=en (käyty 4.6.2020).

United Nations Security Council,

6.5.2020. *Implementation of the resolution 2470 (2019) S/2020/363.*

https://www.uniraq.org/images/SGReports/S_2020_363_ENGLISH_N2010482_6_May_2020.pdf (käyty 4.6.2020).

21.2.2020. *Implementation of the resolution 2470 (2019) S/2020/140.*

<https://www.uniraq.org/images/SGReports/ENN2002934.pdf> (käyty 4.6.2020).

22.11.2019. *Implementation of the resolution 2470 (2019) S/2019/903*

http://www.uniraq.com/images/SGReports/S_2019_903_E.pdf (käyty 4.6.2020).

The Washington Institute for Near East Policy / Knights, Michael & Malik, Hamdi & al-Tamimi, Aymenn Jawad 3/2020. *Honored, not contained – The future of Iraq's Popular Mobilization Forces* <file:///M:/Honored,%20not%20contained.pdf> (käyty 4.6.2020).